

LINKS
8/11/1983

Elcker-ik pleit voor amnestie

Op de ieder jaar rond Kerstmis gevoerde campagne voor amnestie reageerde LINKS reeds met het artikel van Luc Olyslager EEN VLAAMSE MANIE: AMNESTIE (zie ons nummer van 18 december). In dit nummer commentarieert Marc Ernst, een linkse flamingant die nauw betrokken is bij het Vlaams Progressief Zangfeest, de amnestie-oproep die dit jaar vanuit progressieve hoek, namelijk Elcker-ik, gelanceerd werd. Ter verduidelijking hebben we dit artikel laten voorafgaan door de tekst van de ELCKER-IK-oproep, die ter ondertekening werd voorgelegd aan « verschillende vooruitstrevende democraten » en o.m. aan de hoofdredacteur van dit blad. Waarom op dit verzoek niet kon ingegaan worden moge ondermeer blijken uit het artikel van Marc Ernst.

DE REDACTIE.

DE OPROEP VAN ELCKER-IK

DE REPRESSIE:
ONVERMIJDELIJK MAAR
OVERTROKKEN...

Na de tweede wereldoorlog is er een begrijpelijke en onvermijdelijke

BESCHERMKOMITEE:

Jaak Adams, Willy Calewaert, Marcel Colla, Toon Colpaert, Norbert De Batselier, Raoui Denul, Lydia De Pauw, Julien Van Geertsoom, Ernest Glinne, Guy Lauwers, Louis Melis, Marcel Schoeters, Jef Sleecx, Piet Van Eeckhaut, Herman Verdoodt, Erik Vergult, Herman Van Herzele, Freddy Willcockx.

HOOFDREDAKTEUR:

Marcel Deneckere.

REDAKTIE:

Paul De Loose, René De Preter, Gust Depue, Arsène De Vlieger, Koen Dille, Hugo Dufour, Maurice Duytschaever, Gilbert Eggermont, George Hanus, Nico Jacquemin, Frank Roels, Jack Schelfhout, Edl Steffens, Victor Stuyck, Mark Van De Looerbosch, Danny Van De Wauwer, Nadia Van Hamme, Marijke Van Hemeldonck, Wim Van Rooy, Maria Van Wolvelaer, Freddy Verbruggen, Jef Wellens.

MEDEWERKERS:

Marc Bontemps, Paul Bottelberghs, Bert Comhaire, Monique D'Aes, Martine Deneckere, Hilde De Sutter, Jean Eyckmans, Lisette Keustermans, Miel Kooyman, Mark Maes, Mandy Nauwelaerts, Emiel Perez, Erik Staels, Guido Steenkiste, Jos Temmerman, Jean Van Den Blicke, Michiel Vandenbussche, Rita Van der Stoelen, Brigitte Van Maele, Ronald Van Den Bogaert, Luc Voets, Els Witte.

ADMINISTRATIE EN REDAKTIE:

Gebr. Van Raemdoncklaan, 4, 2520 Edgem, ☎ 03/457 19 40. Gelieve de administratie te verwittigen bij verandering van adres of bij niet ontvangen van het blad.

VERANTWOORDELIJKE

UITGEVER:

Bruno Goffin, Rijsenbergstraat, 400, 9000 Gent.

ABONNEMENTSPRIJS:

3 maand: 240 F - 6 maand: 390 F - 1 jaar: 650 F. Steunabonnement: 750 of 1.000 frank.

Los nummer: 20 F. P.C.R. 000-0856430-17 van LINKS S.M., Voskenslaan, 85, GENT. Drukkerij Typorex, Gent.

ke reactie geweest tegen hen die op de één of andere manier met de bezetter hebben samengewerkt.

Toch kan men die repressie ernstig bekritisieren. Er is de terugwerkende kracht van enkele elementen van de repressiewetgeving. De repressie was hard. Zonder strafrechtelijke veroordeling werden mensen uit hun rechten ontzet. De repressie leek willekeurig wanneer voor dezelfde feiten erg verschillende straffen werden uitgesproken.

De repressie was onrechtvaardig en kreeg een klassekarakter toen economische collaborateurs vrijwel ongemoeid werden gelaten.

In Vlaanderen is de repressie daarenboven meer een wraakoefening geweest tegen de Vlaamse beweging als zodanig, dan wel een bestraffing van concrete collaboratiefeiten. Het zwart maken van de minste Vlaamsgezindheid heeft de Belgische bourgeoisie de gelegenheid gegeven de verfransingsdruk te verhogen rond Brussel en de taalgrens.

Dit alles heeft nog steeds gevolgen: in '76 bleven nog 3.500 mensen van hun burgerrechten beroofd en 10.000 van hun politieke rechten. Duizenden blijven de gevolgen van repressie en epuratie voelen in hun pensioenen.

Het is onmogelijk een precies beeld te krijgen van het aantal ambtenaren, bedienden en leerkrachten die uit de openbare diensten en het onderwijs werden verwijderd en nooit in hun rechten zijn hersteld.

... DAAROM AMNESTIE NA BIJNA 40 JAAR!

Omwille van het overtrokken karakter en omwille van de gevolgen die nu nog moeten gedragen worden, pleiten wij in 1982 voor amnestie. En onder amnestie verstaan we: een streep trekken onder een bepaald verleden en het ongedaan maken van de gevolgen van straffen opgelopen tijdens de repressiejaren. Dit pleidooi voor amnestie betekent geenszins een goedkeuring van de collaboratie en van gepleegde misdaden. Voor deze amnestie willen we geen beulen, verklikkers, moordenaars en economische collaborateurs in aanmerking laten komen.

GEKADERD IN DE ANTI-FASCISTISCHE STRIJD

Deze oproep willen we speciaal kaderen in de anti-fascistische strijd, die op dit moment zeer belangrijk is.

Iets als de repressie was na de oorlog onvermijdelijk en noodzakelijk. Maar de talrijke onrechtvaardigheden die erin besloten liggen brachten met zich mee dat voor vele betrokkenen de repressiejaren een zeer bittere herinnering werden.

In de sfeer van revanchisme die hieruit voortkomt werden ondertussen enkele generaties flaminganten grootgebracht. De band tussen (uiterst-) rechts en Vlaamsgezindheid werd voor enkele decennia bestendigd. Dit revanchisme is één van de bestaansredenen van rechts-autoritaire en fascistische stromingen. De oorzaak van dit revanchisme kan men wegnemen door een zo breed mogelijke amnestie te verlenen (met uitzondering van hogergenoemde categorieën).

Vanuit anti-fascistisch standpunt is de amnestie-eis belangrijk omdat ernstig anti-fascisme alle oorzaken van sluimerend en heroplevend fascisme moet wegwerken. Het verlenen van amnestie kan hier een bijdrage toe zijn.

Deze oproep wil vanuit vooruitstrevend democratische hoek stemmen laten horen die pleiten om de nog bestaande gevolgen van repressie en epuratie weg te maken door het verlenen van een zo breed mogelijke amnestie.

EEN POGING TOT VERDUDELIJKING

De pauselijke kerstboodschap behoort samen met deze van Boudewijn I tot de jaarlijkse kerstrituelen. Minder spectaculair maar even getrouw op het appel is er ook nog de traditionele oproep voor amnestie, tijdens diezelfde kerstperiode. Profiterend van de op dat ogenblik heersende roes van valse sentimentaliteit, denkt de rechterzijde dat het moment gunstig is om haar amnestie-visie aan de publieke opinie te slijten. Vooral in christelijke middeleeuwen slaat dat aan want daar staat men positief t.o.v. de algemene amnestie-eis vanuit een (begrijpelijke en mooie) houding van vergevingsgezindheid.

Het is waar dat amnestie veelal door de verkeerde mensen wordt gevraagd, namelijk door hen die tijdens de oorlog fout waren en dat nu nog steeds wensen te blijven. « Ik was fout en daar ben ik fier op » als het ware. Eveneens waar is dat te dikwijls optochten voor amnestie georganiseerd worden door fascistische groupuscules — genre VMO, Were Di en Voorpost — wiens enige bedoeling is de collaboratie a posteriori te vergoelijken. Maar dat alles wil niet zeggen dat de amnestie-gedachte tout-court verkeerd is en dat men het kind met het badwater mag weggooien. Sommige progressieven hadden dat al eerder ingezien (o.a. de communisten Jef Van Extergem, zelf activist geweest tijdens de eerste wereldoorlog; en later Bert Van Hoorick), maar buiten enkele schuchtere pogingen om amnestie bespreekbaar te maken bij links is het nooit gekomen. Feit is dat links — zowel traditioneel als nieuw links, zij het om andere redenen — het niet zo begrepen heeft met de Vlaamse kwestie. Met het splijtge gevolg dat rechts en extreem-rechts het quasi monopolie van die Vlaamse Beweging wist te veroveren en bijgevolg haar gezicht bepaalde.

ELCKER-IK INITIATIEF

De Elcker-ik federatie was van mening dat dit monopolie dringend moest doorbroken worden en heeft daarom

het initiatief genomen een oproep te richten aan vooruitstrevende democraten, waarin gepleit wordt voor amnestie. Deze weloverwogen actie — die getuigt van politieke moed en humanistisch denken — steekt schril af tegen het emotionale gedoe van bijvoorbeeld het Brugse Antifascistisch Front enkele weken geleden. Dat het toen tot rake klappen kwam is niet eens zo belangrijk. Wel van belang is dat de opgedaagde (dertig!) anti-fascisten zich lieten verleiden tot politiek infantilisme t.o.v. manifestanten die de Vlaamse Leeuw zingen. Waarmee nogmaals is geïnsinueerd dat Vlaams gelijk is aan fascistisch en tevens bewezen is dat sommige linksen niet beter (willen) weten dan de uiterst-rechts demagogie van antwoord te dienen door er even grote demagogie tegenover te stellen. Omdat het voor links nefast gebleken is zich afzijdig te houden van de communautaire kwestie en de (onomkeerbare) staatsvorming, mag men zich evenmin onbetuigd laten in de amnestiekwestie. Ook hier dringt de noodzaak zich op om rechts van antwoord te dienen. Het is met dergelijke thema's (federalisme, amnestie, nationalisme...) dat rechts probeert aan populariteit te winnen, en daar aardig in slaagt ook. Het is niet voldoende om deze sentimentaliteit te ontmaskeren en af te doen als 'valse' of 'secundaire' problemen. Daarom dat initiatieven zoals een Vlaams Progressief Zangfeest of de amnestie-oproep van Elcker-ik baanbrekend kunnen zijn. Het komt er immers op aan om de eisen van de Vlaamse Beweging juist in te schatten en te ondersteunen; anderzijds volwaardige en aantrekkelijke alternatieven te formuleren voor die ordewoorden waarmee men het niet volledig eens is. En dat is het geval met de amnestie-eis.

Of zoals Leo De Haes het in een Humo-dossier over amnestie stelde: « pak het tuig zijn speelgoed af » en « stop de leuzen, help de mensen ».

FEITEN

De repressie na de tweede wereldoorlog sloeg zwaar toe: 346.283 dossiers werden opgemaakt, waarvan er 230.472 zonder gevolg werden geklasseerd, 58.655 kregen een non-lieu, zodat er uiteindelijk 57.053 bij het gerecht werden ingeleid. De krijgsgerechtigden hebben 58.386 personen geconvictieerd waardoor er 53.052 personen een veroordeling opliepen. Het is zo dat in Vlaanderen dubbel zoveel dossiers werden opgemaakt dan in Wallonië (184.627 tegen 95.180) maar het aantal executies bedroeg in Wallonië 122 tegen 105 in Vlaanderen. Na de oorlog hebben sommigen (vooral de Franstalige bourgeoisie in Vlaanderen en Brussel, die bovendien Belgisch-nationalistisch gezind was) de collaboratie als een typisch Vlaams verschijnsel willen verslijten. Niets is minder waar want het blijkt dat het percentage der veroordeelden wegens collaboratie t.o.v. de totale bevolking 0,73 % bedroeg in Vlaanderen; 0,52 % in Wallonië en 0,58 % in Brussel.

(Bron: J. Gillissen: étude statistique de la répression de l'incivisme. Revue de droit pénal et de criminologie, Brussel 1951.)

In vele gevallen werden personen zeer hard gestraft omdat zij slechts een paar jaar in de nieuwe orde hadden geloofd, zonder daarbij moreel verwerpelijke daden te stellen. En dat terwijl de top van de financiële en industriële middelen (de in België gebleven industriëlen o.l.v. Galopin b.v.) in de meeste gevallen aan de dans ontsprongen. Etienne Verhoeyen wijst er in zijn boek 'De kreeft met de zwarte scharen' op dat de repressie gekenmerkt werd

(Lees door hiernaast)